

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 3403/2025
20.03.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Драгане Бољевић и Јасмине Симовић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Горан Каличанин адвокат из ..., против тужених ББ из ... и мал. ВВ из ..., коју заступа законски заступник, мајка ББ, а чији је заједнички пуномоћник Павле Литричин адвокат из ..., ради утврђења очинства, вршења родитељског права и заштите од насиља у породици, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 212/24 од 10.07.2024. године, у седници одржаној дана 20.03.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 212/24 од 10.07.2024. године у делу у коме је потврђена пресуда Вишег суда у Београду П2 76/20 од 15.12.2023. године, исправљене решењем истог суда П2 76/20 од 20.05.2024. године, у другом, четвртном и шестом ставу изреке.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж2 212/24 од 10.07.2024. године у преосталом делу и пресуда Вишег суда у Београду П2 76/20 од 15.12.2023. године, исправљене решењем истог суда П2 76/20 од 20.05.2024. године, у трећем и седмом ставу изреке и у том делу предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П2 76/20 од 15.12.2023. године, исправљеном решењем истог суда П2 76/20 од 20.05.2024. године, ставом првим изреке утврђено је да је тужилац природни отац малолетне ВВ, рођене ...2017. године у Београду, општина Савски Венац и наложено матичару ГО Савски Венац да изврши упис наведене чињенице у Матичну књигу рођених под текућим бројем .. за 2017. годину. Ставом другим изреке, малолетна ВВ поверена је на негу, старање и васпитање мајци, туженој ББ, која ће самостално вршити родитељско право и утврђено пребивалиште детета на адреси мајке, Београд, ул. ... бр. ... Ставом трећим изреке, уређен је начин одржавања личних односа малолетне ВВ са оцем АА, на тај начин што ће отац преузимати малолетно дете испред стана тужене ББ у ул. ... бр. ..., сваког другог петка у месецу (истог дана када преузима и малолетну ГГ) од 16,00 часова до недеље у 20,00

часова, до када је у обавези да малолетну ВВ врати мајци, такође испред стана у ул. ... бр. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужилац да на име доприноса за издржавање малолетне ВВ плаћа износ од 20.000,00 динара месечно, сваког првог до петог у месецу за текући месец, на текући рачун законске заступнице малолетног детета, почев од 21.12.2021. године као дана подношења тужбе па убудуће док за то буду постојали законски услови, с тим што је доспеле износе дужан платити одједном. Ставом петим изреке, усвојен је предлог за одређивање привремене мере и привремено уређен начин одржавања личних односа између малолетне ВВ и оца АА, тако што ће отац преузимати мал. ВВ испред стана тужене ББ у ул. ... бр. ..., сваког другог петка у месецу (истог дана када преузима и малолетну ГГ) од 16,00 часова до недеље у 20,00 часова, до када се обавезује да малолетну ВВ врати мајци, такође испред стана у ул. ... бр. ..., а привремена мера остаје на снази до правноснажног окончања поступка и има дејство правноснажног решења о извршењу. Ставом шестим изреке, усвојен је предлог Градског центра за социјални рад у Београду, Одељење Звездара, па је одређена мера заштите од насиља у породици којом се забрањује тужиоцу да на било који начин даље узнемирава тужену ББ и наложено му је да се уздржава од сваког дрског, безобзирног и злонамерног понашања којим се угрожава телесни интегритет, душевно здравље или спокојство тужене, а ова мера остаје на снази годину дана, почев од 15.12.2023. године као дана доношења. Ставом седмим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж2 212/24 од 10.07.2024. године одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена пресуда Вишег суда у Београду П2 76/20 од 15.12.2023. године, исправљена решењем истог суда П2 76/20 од 20.05.2024. године, у другом, трећем, четвртном, шестом и седмом ставу изреке.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију, побијајући је због погрешне примене материјалног права и битне повреде одредаба парничног поступка. Тужилац наводи да ревизију изјављује на основу члана 404. (посебна ревизија), иако је ревизија у овом спору дозвољена, на основу члана 403. став 2. тачка 1. ЗПП у вези са чланом 208. Породичног закона.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 408. ЗПП („Службени гласник РС“, број 72/11...10/23), у вези са чланом 202. и 208. Породичног закона, Врховни суд је нашао да је ревизија тужиоца делимично основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности. Другостепени суд је прихватио чињенично стање које је, оценом изведених доказа утврдио првостепени суд, па у поступку пред другостепеним судом није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. у вези члана 8. ЗПП, на коју ревидент неосновано указује. Битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП, на коју наводи ревизије указују иако се изричито не наводи овај члан, није разлог због кога се може изјавити ревизија на основу члана 407. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац и тужена ББ били су у ванбрачној заједници од 2013. до 07.07.2017. године, из које је рођено двоје заједничке малолетне деце, ГГ, рођена ...2014. године и ВВ, рођена ...2017. године. Тужилац је уписан у матичну књигу рођених као отац малолетне ГГ, а пресудом Првог основног суда у Београду П2. 1299/17 од 30.06.2020. године малолетна ГГ је поверена мајци на самостално вршење родитељског права, уређен је начин одржавања личних односа детета са оцем и утврђена висина доприноса у издржавању. У односу на малолетну ВВ, која је рођена по престанку ванбрачне заједнице, за коју у матичној књизи рођених није било уписано име оца, утврђено је очинство тужиоца у овој парници правноснажном пресудом. Малолетна деца живе са мајком у Београду, у стану који је њено власништво, а тужилац живи у Тужена ББ је рођена ...1982. године, завршила је ... универзитет – смер за ..., запослена је на пословима административног радника на неодређено време и остварује месечна примања око 65.000,00 динара. Тужилац је рођен ...1975. године, по занимању је трговац, није запослен и није евидентиран у евиденцији РФ за ПИО од 21.12.2023. године. Малолетна ВВ има шест година, похађа вртић и њен психофизички развој је у складу са календарским узрастом, а њене потребе на месечном нивоу износе око 30.000,00 динара. Орган старатељства је предложио да се малолетна ВВ повери мајци, а да се модел виђења детета са оцем одвија сваког другог викенда, од петка од 16,00 часова до недеље до 20,00 часова, када ће отац преузимати дете са њене боравишне адресе и враћати је на исту (истог дана када преузима и малолетну ГГ). Поводом пријаве тужиоца органу старатељства, у којој је навео да тужена злоставља заједничку децу, да их туче оклагијом, те има сексуалне односе са другим мушкарцима, након достављеног извештаја ПС Звездара од 09.03.2023. године, стручни тим је сачинио детаљан увид у историју породичних односа и констатовано је да нису препознате индиције злостављања или занемаривања малолетне деце, а недостатак адекватне родитељске сарадње представља ризик за емоционални развој деце. Одељење Центра за социјални рад примило је од стране ПС Звездара 23.05.2023. године, пријаву тужене да добија претње од тужиоца, да је тужилац порукама узнемирава и вређа, да је истог блокирала на друштвеним мрежама, а када га одблокира због виђења са децом, прочита такве поруке. Орган старатељства је констатовао присуство фактора ризика за безбедност, то су: историја непревазиђених партнерских односа и присуство насилних образаца понашања код тужиоца, док је фактор који умањује ризик од рецидива – раздвојени живот партнера. Мишљење органа старатељства је да неадекватна родитељска сарадња оставља последице, а с обзиром да су и деца присуствовала инцидентима међу родитељима, упућени су у Развојно саветовалиште у оквиру Дома здравља. Орган старатељства је дао мишљење да је потребно доношење мера заштите од насиља у породици, забрана даљег узнемиравања тужене од стране тужиоца и забрана сваког другог дрског и безобзирног обраћања. Из исказа тужене утврђено је да је тужилац вербално вређао преко порука али и лично, да га је блокирала на свим профилима друштвених мрежа, али да јој он упућује поруке и преко телефона старије ћерке, када је дете код њега.

По оцени Врховног суда, нижестепени судови су правилно применили материјално право садржано у одредбама чланова 77. став 3, 266. став 1. и 270. Породичног закона („Службени гласник РС“, бр. 18/05...6/15) када су малолетну ВВ поверили мајци на самостално вршење родитељског права, а тужилац у ревизији наводи да није спорио да се дете повери мајци.

Неосновано ревизија тужиоца оспорава нижестепену одлуку о издржавању, јер је одлука донета уз правилну примену материјалног права, садржаног у одредбама чланова 154. став 1, 160. до 163. Породичног закона и члана 3. Конвенције о правима детета.

Одредбом члана 154. став 1. Породичног закона прописано је да малолетно дете има право на издржавање од родитеља. Одредбом члана 160. Породичног закона прописано је да се издржавање одређује према потребама повериоца и могућностима дужника издржавања при чему се води рачуна о минималној суми издржавања (став 1.), а потребе повериоца издржавања зависе од његових година, здравља, образовања, имовине, прихода и других околности од значаја за одређивање издржавања (став 2.), док могућност дужника издржавања зависи од његових прихода, могућности запослења и стицања зараде, његове имовине, његових личних потреба, обавезе да издржава друга лица и других околности од значаја за одређивање издржавања (став 3.).

Обавеза издржавања малолетног детета за родитеља је и дужност да се додатно радно ангажује и искористи све своје потенцијале и могућности, како би детету обезбедио потребно издржавање. Имајући у виду утврђено чињенично стање, да тужилац у ревизији не спори утврђену висину месечних потреба малолетне ВВ од 30.000,00 динара, да је дете поверено мајци, која радом остварује месечна примања од 64.000,00 динара, а да се мајци у њен допринос издржавању малолетног детета рачуна и њена свакодневна брига и старање о детету, то је и тужени дужан да уложи додатан напор како би се радно ангажовао и свом малолетном детету обезбедио потребан новчани износ за издржавање. Нижестепени судови су имали у виду минималну суму издржавања утврђену решењем Министарства за рад и запошљавање, борачка и социјална питања, да тужилац има и обавезу издржавања још једног малолетног детета али и чињеницу да се тужилац није одазвао позиву суда ради давања исказа у погледу његових укупних трошкова живота, примања и запослења. Због тога се неосновано ревизијом указује да су нижестепени судови одредили несразмерну висину законског издржавања у нескладу са могућностима тужиоца.

По оцени Врховног суда, нижестепени судови су полазећи од утврђеног чињеничног стања, правилно применили материјално право одређивањем мера заштите од насиља у породици према тужиоцу.

Насиље у породици дефинисано је чланом 197. Породичног закона, тако што је у ставу 1. прописано да се под насиљем у породици подразумева понашање којим један члан породице угрожава телесни интегритет, душевно стање и спокојство другог члана породице, док су у ставу другом наведени карактеристични видови насиља у породици који се у пракси најчешће испољавају, уз одређење да се насиљем у породици сматра свако дрско, безобризно и злонамерно понашање које један члан породице испољава према другом члану породице. Дрскост, безобзирност и злонамерност су управо компоненте насиља у породици и његова суштинска обележја која га јасно разликују од дозвољеног понашања, при чему се ради о правним стандардима чију садржину суд утврђује својим судом вредности имајући у виду све објективне и субјективне, као и специфичне околности сваког конкретног случаја. Суд је дужан да покаже „нулту толеранцију“ на насиље што подразумева да свако понашање које одступа од

стандарда нормалног опхођења са члановима породице мора се квалификовати као дрско, безобзирно, односно злонамерно понашање.

У конкретном случају испољено понашање тужиоца према туженој ББ, које је, супротно наводима ревидента, утврђено не само на основу исказа тужене већ и извештаја органа старатељства, има све елементе насиља у породици у смислу наведене законске одредбе и представља облик вербалног насиља. Према члану 198. став 1. Породичног закона против члана породице који врши насиље суд може одредити једну или више мера заштите од насиља у породици којом се привремено забрањује или ограничава одржавање личних односа са другим члановима породице. У овом случају изречене мере заштите одговарају степену испољеног насиља и имају за циљ, поред спречавања будућег узнемиравања и понављања насиља и превентивне разлоге, као и обезбеђење спокојства и безбедности жртве.

Због изнетих разлога, на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у првом ставу изреке.

По оцени Врховног суда, ревизија основано побија другостепену пресуду у делу у коме је потврђена првостепена одлука о начину уређења личних односа, због погрешне примене материјалног права.

Одредбе члана 61. Породичног закона уређују личне односе детета са родитељем са којим не живи. Одредбом става 1. овог члана прописано је да дете има право да одржава личне односе са родитељем са којим не живи. Одредбом става 2. истог члана, прописано је да право детета да одржава личне односе са родитељем са којим не живи може бити ограничено само судском одлуком када је то у најбољем интересу детета. На основу одредбе члана 6. став 1. истог закона, свако је дужан да се руководи најбољим интересом детета у свим активностима које се тичу деце, а на основу одредбе члана 266. став 1. истог закона, у спору за заштиту права детета и у спору за вршење, односно лишење родитељског права, суд је увек дужан да се руководи најбољим интересом детета. Суд је дужан да пре него што донесе одлуку о заштити права детета или о вршењу, односно лишењу родитељског права, затражи налаз и стручно мишљење органа старатељства, породичног саветовалишта или друге установе специјализоване за посредовање у породичним односима, на основу одредбе члана 270. Породичног закона.

Најбољи интерес детета којим је суд дужан да се руководи у спору за заштиту његових права, у смислу наведених законских одредби, је правни стандард, а поступање у складу са најбољим интересом детета подразумева доношење одлуке на начин на који би дете за себе одлучило, када би за то било способно.

У конкретном случају нишестепени судови су одлуку о уређењу личних односа малолетне ВВ са тужиоцем донели прихватајући предлог органа старатељства и одредили да се виђење одвија тако што ће тужилац преузимати малолетну ВВ сваког другог петка у месецу (истог дана када преузима малолетну ГГ) од 16,00 часова до недеље у 20,00 часова. При томе су нижестепени судови изразили став да је целисходно и у најбољем интересу малолетне ВВ да је тужилац преузима истог дана када и малолетну ГГ. Основано ревидент указује да нижестепени судови због погрешне

примене материјалног права, нису утврдили све чињенице од којих зависи одлука о уређењу личних односа малолетне ВВ са оцем, да нису имали у виду правноснажну пресуду на коју је тужилац указивао, а којом је уређен лични однос другог малолетног детета са тужиоцем на потпунији начин, где је предвиђен начин одржавања личних односа малолетне ГГ са тужиоцем и за време државних и верских празника, рођендана детета, летњег и зимског одмора, док у односу на мал. ВВ то није учињено, па је нејасно због чега је малолетној ВВ ускраћено да лични однос са оцем одржава као и сестра, посебно имајући у виду њен узраст. Како због погрешне примене материјалног права нису у потпуности расправљена сва питања од којих зависи процена најбољег интереса малолетне ВВ и одлука о начину одржавања личних односа са оцем, због тога се не може прихватити да су одлуке нижестепеног судова о начину уређења личних односа донете у најбољем интересу малолетне ВВ.

Из тих разлога, применом члана 416. став 2. ЗПП, ревизија тужиоца је делимично усвојена, укинута делимично другостепена и првостепена пресуда у делу који се односи на одлуку о уређењу личних односа и одлука о трошковима поступка и предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење.

**Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**